

ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Strandgatan 25
22 100 Mariehamn
Tel.nr. (018) 25000 växel, (018) 25127 direkt
Fax.nr. (018) 16595

MILJÖTILLSTÅND

Datum

31.10.2002

Ärendenummer

MPN 00-135

Sökanden

Ålands fiskförädling Ab, Degerby, 22710 Föglö

Ärende

Ansökan om miljötillstånd för fiskodling.

Ansökan har anhängiggjorts vid miljöprövningsnämnden den 22.12.00 och har kompletterats den 29.03.01 och 18.05.01.

Verksamhet och dess placering

Ansökan avser fortsatt tillstånd för fiskodling i nätkassar i havet vid Ängösund, Lumparlands kommun om ca 100 ton tillväxt per år och faktiskt utsläpp om totalt 750 kg fosfor och 6 300 kg kväve per år. Det årligen använda fodret skulle innehålla högst 1 300 kg fosfor och 9 000 kg kväve. Odlingen är belägen i Ängösund mellan Norrboda och Ängö i Lumparlands kommun. Vattnet vid odlingsplatsen är ca 18 meter djupt.

Grund för sökande av tillstånd

Ansökan anhängiggjordes hos miljöprövningsnämnden som tillstånd enligt vattenlagen och överfördes till ansökan om tillstånd enligt miljöskydds- och miljötillståndslagen den 09.07.2001 till följd av den senare lagens ikraftträdande.

Grunden för sökande av miljötillstånd är därmed 11 § landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001), då tillstånd behövs enligt 6 kap. 18 § 1 mom. punkt j vattenlagen för landskapet Åland (61/1996).

Tillstånd och avtal rörande verksamheten samt områdets planläggningssituation

Tidigare tillstånd och villkor

Nuvarande och gällande tillstånd för odlingsplatsen ifråga har beviljats Ängösunds forell, Eriksson & co, som inledde sin verksamhet år 1984, av Västra Finlands Vattendomstol 19.03.1992, utslag 27/1992/3 Dnr 90213. Utslaget har fastställts av Vattenöverdomstolen 20.11.1992. Odlingsföretaget inklusive tillståndet, har därefter övertagits av Solvik Fisk Ab 1994 och därefter av Ålands Fiskförädling Ab år 1995.

Företaget erhöll tillstånd att producera ca 100 000 kg fisk som total tillväxt per år. I beslutet har nätkassarnas sammanlagda volym tillåtits uppgå till högst 10 000 m³ samt att det foder som använts årligen fått innehålla högst 1 300 kg fosfor och 9 000 kg kväve. I beslutet bestämdes att tillståndet skulle vara ikraft till utgången av år 2001, eller om en ansökan anhängiggjorts före utgången av år 2000, till dess ett laga kraft vunnet utslag erhållits med anledning av ansökan.

Sökandes rätt till de erforderliga områdena

De vattenområden som används för verksamheten tillhör fastigheten Holmsdraget 4:45 och ägs av Göran Nilsson och Olle Nilsson. De har 19.05.1994 arrenderat ut ca 0,4 ha land – och 4,6 ha vattenområde t.o.m. 31.12.2004 och efter den ordinarie legotiden med automatisk förlängning med ett år åt gången med en ömsesidig uppsägningstid om sex månader om det inte sägs upp minst sex månader före utgången av den ordinarie legotiden.

Platsen för fiskodlingsverksamheten och miljöns tillstånd

Områdets hydrologi, geologi och naturens tillstånd

Odlingsplatsen är placerad i Ängösund, nära där leden för kabel färjan går mellan fasta Lumparland och Ängö. Norrut mynnar Ängösund dels i ett grundare inomskärsområde (Bussöfjärden) och dels mot innanhavsviken Lumparn. Österut mynnar Ängösund ut i större vattenområden och fjärdar på västra sidan om Föglö. Vattendjupet vid odlingsplatsen uppskattas vara ca 18 m. Vattenutbytet bedöms av sökande vara mycket gott p.g.a. båttrafiken i farleden som går omedelbart utanför odlingen och den goda vattenströmningen genom sundet. Det saknas dock mätningar på verkliga vattenströmningar och vattenutbytet. För vattenområdet finns inte några utfärdade kvalitetsnormer.

Recipientens tillstånd och användbarhet

I beslutet från Västra Finlands Vattendomstol konstaterade man att slaktmängden år 1989 var 140 ton fisk vid anläggningen. Då sökanden beviljades fortsatt odlingstillstånd 1992 begränsades produktionsvolymen i villkoren till 100 ton. Enligt 1994 års kontrolluppgifter var tillväxten ca 87 ton. År 1995 var tillväxten ca 103 ton och 1996 var den ca 99 ton. År 1997 odlade man ca 95 ton medan man år 1998 ökade tillväxten till ca 110 ton. År 1999 odlade man ca 115 ton och använde ca 134 ton foder varvid man erhöll en specifik belastning på 7 g fosfor respektive 53 g kväve. Följande år erhöles 109 ton odlad fisk varvid man använt samma mängd foder som föregående år och erhållit en specifik belastning på 7 g fosfor och 56 g kväve. År 2001 odlade man ca 121 ton fisk och överskred det gällande villkoret om 100 ton med ca 21 %. Företaget har inte överskridit värdet på mängden fosfor som det årligen använda fodret får innehålla men sedan 1998 har dock mängden kväve i fodret överskridit det gällande villkoret. Vattenområdet har därmed varit belastat av tidigare faktiska produktionsvolymerna och de utsläpp av näringsämnen som uppkommit genom de tidigare använda utfodringsmetoder och fodersammansättningar samt det foderutnyttjande som därav erhållits.

Vattnets kvalitet

Tabell 1: Sammanställning av resultaten från miljökontrollprogrammet

År	Inverkan på vattenkvalitet	Eutrofiklass	Användningsklass
1997	lindriga	något eutrof	god
1998	lindriga	något eutrof	god
1999	lindriga	något eutrof	god
2000	lindriga	något eutrof	god
2001	lindriga	något eutrof	god

Annan belastning på området

Inom en 2 km:s radie från odlingsområdet består den strandnära bebyggelsen främst av fritidshus. Några kända allmänna rekreationsområden finns inte i närheten av fiskodlingsplatserna

Närmsta fiskodling, på ca 1,5 km:s avstånd, är en annan av företagets odlingsenheter, Norrboda som har tillstånd av Västra Finlands Vattendomstol, utslag 28/1992/3 Dnr 90214, att odla 130 ton fisk. I området finns även Långnäs hamn där verksamhet som belastar recipienten sker. I övrigt förekommer endast diffusa utsläpp till vattenmiljön.

Fiskodlingsverksamhet

Produktion

Företaget producerar regnbågslox i nätkassar med fast anknytning till land med en teoretisk volym på ca 9 000 m² och en total yta på 2 300 m². Då antalet odlingskassar och deras storlek är ej fixerad utan kan variera beroende på rådande förhållande och planerad produktionsstrategi anholder sökanden om att inte några gränser för volym eller yta fastställs eftersom dessa inte har samband med verksamhetens miljöpåverkan

Sökanden planerar att även i fortsättningen ha en oförändrad omfattning av verksamheten med avseende på mängden fosfor och kväve i det årligen använda fodret om 1 300 kg fosfor och 9 000 kg kväve. Utgående från foder innehållande 0,8 % fosfor samt 6,2 % kväve anser sökande man skulle erhålla en foderförbrukning på ca 162 ton per år, vilket med en foderfaktor 1,2 skulle ge en årlig tillväxt på ca 135 ton. Sökanden menar att en verksamhet av den omfattningen skulle innebära att utsläppen av närsalter skulle minska jämfört med medeltalet för tillståndsperioden 1995-1999 som enligt sökanden var ca 770 kg fosfor och ca 6050 kg kväve per år. I den mån bättre foderutnyttjande kan uppnås och/eller bättre fodertyper utvecklas, vilket vardera bedöms av sökanden som sannolikt, innebär det att belastningen minskar ännu mer.

Hantering av fisk

På platsen för verksamheten sker ingen hantering av död fisk. Den fisk som produceras transporteras i regel levande till företagets slakteri i Degerby i Föglö vilket är godkänt för denna typ av verksamhet av Ålands hälsonämnd enligt hälsovårdslagstiftningen.

Utfodringsystem och skötsel vid fiskodlingen

Sökanden uppger att utfodringen sköts med centralstyrd klockautomatik. Ansvarig skötare för den dagliga verksamheten är Jan-Erik Andresson och Stefan Jansén. Övergripande ansvar för verksamheten innehas av VD Harry Sjöblom

Slakt och rensning

Vid odlingen sker inte slakt av fisk. Den levande fisken slaktas och rensas vid företagets slakteri i Degerby, Föglö. Rensriet är anslutet till Föglö kommuns avloppsreningsverk.

Behandling och mottagning av avfall

Död fisk samlas regelbundet upp och ensileras kortvarigt i slutna kärl för att därefter tas omhand av lokal entreprenör (Göran Paulsson), veterligen för kompostering

Bästa tillgängliga teknik (BAT) och bästa tillämpbara miljöpraxis (BEP)

Sökanden kommer att tillämpa principer om bästa tillgängliga och tillämpbara teknik (BAT) och bästa tillämpbara miljöpraxis (BEP) för att trygga att verksamheten sköts på bästa möjliga miljövänliga sätt. Företaget håller på att utarbeta miljöledningssystem enligt internationell standard ISO 14001.

Ovan nämnda strävanden innebär följande konkreta åtgärder:

- val av miljövänligt foder, vilket ger bästa utnyttjande och tillväxt och därmed minsta möjliga överskott som kommer ut i vattenmiljön,
- noggrann utfodring och kontroll av denna för att minimera foderspill,
- god kontroll av medelvikt samt tillväxt och total biomassa,
- noggrann dosering samt kalibrering av utfodringsautomatik,
- god övervakning av odlingsförhållandena samt anpassning av utfodringen till rådande temperatur och syreförhållanden,
- god övervakning av fiskens hälsa,
- val av bra fiskmaterial med goda odlingsegenskaper

Fiskodlingens miljöbelastning och begränsning av den

Odlingsplatsens lämplighet

Enligt Jukka Mehtonens schematiska utredning i "Förslag till det reviderade miljökontrollprogrammet för fiskodlingen på Åland" (Husö biologiska station, 2000) över de åländska fiskodlingarnas instängdhet har vattenområdet där fiskodlingen ligger beräknats ha en yta på 2,55 km² och en öppenhet på 0,5. Värdet för öppenheten har beräknats genom att dividera vattenytans area med tvärsnittsöppningarnas area. Öppenheten avspeglar vattenutbyttestiden och är därmed ett mått på ett områdes känslighet för övergödning. Vid jämförelse av öppenhetsvärden för de övriga 47 undersökta odlingarna kan man se att värdena varierar mellan intervallet 0,10-3,0. Av de 47 olika odlingsplatserna har 25 st. värden under 0,5 och de övriga 22 större öppenhetsvärden och därmed troligen större vattenutbyttestid och är mindre känsliga för övergödning. Totalt har sex odlingar vars öppenhet och vattenareal är små, erhålligt avvecklingstillstånd fram till år 2002 då även verksamheternas påverkan på vattenkvaliteten varit tydliga.

Faktiska utsläppsnivåer och beräkning av dessa

Enligt sökandens uppgifter till övervakande myndigheter gällande de mängder foder som

använts för odlingen kan den faktiska belastningen från verksamheten beräknas uppgå till maximalt ca 690 kg fosfor respektive 5 700 kg kväve utgående från den totala mängden foder (ca 138 000) som förbrukades år 2001. Företaget har då uppnått en foderfaktor på 1,2. För beräkning av belastningen från överskottsfoder antas det årligen använda fodret innehålla 0,9 % fosfor samt 6,9 % kväve samt att den odlade fisken i genomsnitt innehåller 0,4 % fosfor och 2,75 % kväve enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 1993:10. Belastningsvärdena beräknas från en massbalansmodell där man beräknar mängden tillfört fosfor och kväve med fodret minus de mängder som tas upp i fisken på årsbasis. Den specifika belastningen erhålls genom att dividera det så erhållna belastningsvärdet med fiskens årliga tillväxt.

Påverkan av utsläpp

Utgående från det gemensamma miljökontrollprogrammet visar analyserna på att vattenkvaliteten är god. Fiskodlingens inverkan på vattenkvaliteten har bedömts som lindriga under de senaste fem åren. Vid en sammanställning av miljökontrollprogrammet åren 1997- 2001 ser man att referenspunkten inte skiljer sig mycket från kontrollpunkterna. Man kan dock urskilja vissa små förändringar under årens lopp. Provtagningarna gjorda 1999 visade att vattnets klorofyllhalt och halten fosforföreningar var högre vid kontrollpunkterna än på referenspunkten. Belastningens effekter framträdde lite tydligare på den ena kontrollpunkten. Även siktdjupet var lågt på denna punkt jämfört med referenspunkten. År 2000 visade provtagningarna inte någon större skillnad mellan kontrollpunkterna och referenspunkten, dock kunde man urskilja små skillnader mellan kontrollpunkterna och referenspunkten med avseende på ammoniumkväve och siktdjupet som tyder på viss påverkan från fiskodlingen. Vattenkvaliteten var nästan likadan på kontrollpunkterna som på referenspunkten år 2001. Det lägre siktdjupet vid den ena kontrollpunkten indikerade påverkan från fiskodlingen.

Bottenfaunaprover är tagna åren 1998 och 2001. Bottnarna vid både kontrollpunkterna och referenspunkterna klassas som erosionsbottnar, vilket betyder att vattnet strömmar över botten och transporterar bort det lösa och finaste materialet. Proverna år 1998 visade att vid kontrollpunkt 18 var biomassan mångformig och individantalet högre än vid både kontrollpunkt 17 och referenspunkten, vilket påvisar en lindrig belastning vid den närmast odlingen belägna kontrollpunkten. Antagandet stöds av den rikliga förekomsten av fåborstmaskar (*Oligochaeta*) vid denna kontrollpunkt. År 2001 gjordes en ny bottenfaunaprovtagning. Föreningensgraden bedömdes med termen litet förorenad baserad på biomassa, biodiversiteten och artantalet i bottenfaunan.

Kontroll av verksamheten och dess verkningar

Kontroll av utsläpp

Kontrollen av eventuell miljöpåverkan sker inom ramen för det av landskapsstyrelsen godkända gemensamma miljökontrollprogrammet för de åländska fiskodlingarna från 1993 där odlingsenheten ifråga ingår. Vattenkvalitetsanalyser utförs två ggr/år och undersökning av bottenfauna görs vart tredje år.

Alternativ placering

Ålands Fiskförädling Ab har i ansökan konstaterat att de ser sig tvungna att avvakta med beslutet om utlokalisering tills det finns ett bättre och enhetligare bedömningsunderlag för eventuell miljöpåverkan samt tydligare kriterier för tillståndsprövningen utgående från vilka företaget kan göra en realistisk bedömning och utvärdering av alternativa platser och

möjligheterna att överföra delar av verksamheten till dessa.

Ålands Fiskförädling Ab har 15.10.01 inlämnat till miljöprövningsnämnden en ansökan om sammanslagning och omlokalisering av fem av företagets befintliga tillstånd, däribland fiskodlingen i Ängösund, till en ny plats omfattande en ungefärlig produktion på ca 530 ton årlig tillväxt. (MPN-01-64) I samband med den nya ansökan har ett samrådsförfarande genomförts 16.04.2002. Till detta tillfälle lämnade sökanden in ett alternativ till omlokaliseringen av egna fiskodlingar, i vilket man ansåg sig istället vilja utvidga bl.a. verksamheten vid företagets fiskodlingslokalitet vid Klåvskär samt Dömmarskär i Föglö och som tredje alternativ utvidga verksamheten vid odlingsenheten i Kökar.

Miljöberättelse

Miljökonsekvensbedömning behöver inte uppgöras i detta ärende. Den information och utredning som enligt 5 § landskapsförordningen om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) skall ingå i miljöberättelsen till detta beslut, finns i beslutstexten.

BEHANDLING AV TILLSTÅNDSANSÖKAN

Kungörelse

Ansökan kungjordes under tiden 13.08 – 09.09.2001 på Lumparlands kommuns och Ålands landskapsstyrelses anslagstavlor. Kungörelsen fanns införd i Tidningen Åland och Nya Åland. Alla kända sakägare delgavs kännedom om ansökan per brev. I kungörelsen och delgivningen framgick att envar hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Informationsbesök

Ålands miljöprövningsnämnd förrättade senast syn på odlingsplatsen den 21.05.2002.

Yttranden

Yttrande inlämnat av Fjalar och Kerstin Malm, inkom 21.08.2001

Fjalar Malm äger ca 100 m strand belägen mellan de båda fiskodlingarna i Ängösund och Norrboda och Kerstin Malm äger en strandtomt i Sandviken norr om Långnäs, båda fastigheter är belägna i Norrboda by. Fjalar Malm uppger att han iakttagit stränderna längs Ängösund under de senaste femtio åren och kan utan att vara expert på förorening konstatera att vi idag har ett strandvatten som inte alls mår bra. Av övergödning och uppvärmning av vattnet sommartid får vi på botten en slemmig matta som vid lågvatten luktar ruttet och de fina badstränder med slät sandbotten är ett minne blott. Ingen vill vada eller simma i denna soppa av alger och slemmig gräs. Vi kan inte längre stå handfallna och se hur den miljö vi lever i förstörs för oss själva och framförallt för våra efterkommande. Om vi skall förbättra den marina miljön måste vi förbjuda fiskodling i inre skärgården. Makarna Malm avslutar sitt yttrande med att anföra att det är hög tid att säga nej till en förlängning av ifrågakvarande tillstånd.

Yttrande inlämnat av Anders Rolén, inkom 24.08.2001

Anders Rolén konstaterar att han haft sitt sommarhus sedan 1965, ca 300 m från fiskodlingen, och att sedan fiskodlingen tillkom har miljön försämrats på hans tomt. Vidare konstaterar han att lukten från odlingen vid vissa vindar är helt vidrig, vattnet smakar, luktar och har en fetthinna på ytan. Även oljud förekommer från odlingen. Eftersom de inte har någon brunn är de beroende av havsvatten för tvätt, disk och bad hoppas de att någon gång få uppleva den fina miljö de hade före fiskodlingens tillkomst.

Yttrande inlämnat av Marie Westerlund, inkom 30.08.2001

Marie Westerlund samtycker inte till att fiskodlingen skall få utökas eller helst inte alls få fortsätta sin verksamhet på grund av att miljön påverkas på ett missgynnsamt vis.

Yttrande inlämnat av Roland Öhman, inkom 31.08.2001

Roland Öhman motsätter sig helt fortsatt verksamhet och utvidgning av fiskodling i Ängösund eller dess närhet.

Yttrande inlämnat av Rigmor Öhman, inkom 31.08.2001

Rigmor Öhman uppger att hon sedan 30 år äger en fritidsfastighet som ligger mellan fiskodlingarna i Ängösund och Norrboda, fiskodlingen i Norrboda är placerad ett stenkast från hennes brygga. Rigmor Öhman uppger vidare att vattnet i Ängösund tidigare var klart och friskt, det var en njutning att simma, tyvärr är det helt annorlunda idag. För att alls komma ut med en roddbåt från bryggan så var hon tvungen att muddra en ådra, detta på grund av att lera, slam och sörja har samlats till en enda soppa. Rigmor Öhman förbjuder helt fortsatt verksamhet och utvidgning av fiskodling i Norrboda och Ängösund eller dess närhet. En fiskodling är onaturlig i denna miljö.

Yttrande inlämnat av Jack Sjölund, inkom 04.09.2001

Jack Sjölund uppger att det hela sommaren från fiskodlingen, vid sydliga vindar, har fört med sig lukten av sur och ruten fisk. Från odlingen kommer också ett oljigt fettlager, ca 40 m brett, som ligger på ytan. Död och ruten fisk har flutit omkring i kassarna hela sommaren.

Blåmusslorna försvinner av all skit som lägger sig på botten. Flundror och dykänder lever ju på dessa. I våras märkte han att ådfågeln som har varit talrika i sundet mellan Randholm och fastigheten Österskog 2:44 minskat kraftigt i antal. Ingen mat innebär ingen fågel. Näten blir nedsmutsade Sjölund uppger att han inte är emot en begränsad odling som Skärgårds-havets tål. Men som det är idag är det rena katastrofen vi går mot om inget görs. Han anser att en halvering av tillståndet i Norrboda- och Ängösundsodlingen måste till, alltså 85 eller 70 ton eller att ena odlingen tas bort.

Yttrande inlämnat av Ursula och Torolf Sjöwall, inkom 02.09.2001

Ursula och Torolf Sjöwall är p g a miljöskäl mycket negativt inställda till fortsatt fiskodling i Ängösund. Som fritidsfastighetsägare vid Ängösund (Furustrand 10:1 och Bergstrand 10:2 i Norrboda, Lumparland) uppger de att de märkt att vattenkvaliteten har blivit sämre år för år samt algväxtligheten har ökat. Vidare uppger de att alla fiskodlingar borde i första hand avskaffas inomskärs samt på sikt totalt, om inte 100 % rening eller 0-belastning kan åstadkommas. Odling av fisk är inte hållbart miljömässigt på sikt. De föredrar den naturliga fisken. Om fiskodlingar trots deras åsikter ändå måste finnas borde det vara hårdare reglering så att det inte blir för mycket belastning på ett område. För närvarande finns två stora fiskodlingar i Ängösund.

Yttrande inlämnat av Sune och Doris Häggblom, inkom 04.09.2001

Sune och Doris Häggblom motsätter sig att tillstånd överhuvudtaget ges för fortsatt fiskodling vid Norrboda och Ängösund i Lumparland med bl a följande motivering. Placeringen är synnerligen olämplig ur övergripande miljösynvinkel. Båda ligger vid ett av

de större inloppen till Lumparn med ständigt strömmande vatten i någon riktning. Även om också den lokala övergödningspåverkan är stor, innebär placeringen sannolikt att ca hälften av de utsläppta näringsämnena förs in i Lumparn. Lumparn är även utan detta tillskott högt belastad och alla tillskott av näringsämnen borde undvikas. Även lokalt medför fiskodlingarna ett betydande näringsstillskott i vattenmiljö. Det krävs inga vetenskapliga undersökningar för att kunna konstatera att vattenmiljön numera innehåller för mycket näringsämnen och att nya typer av sjögräs och alger alltmer tar över. De traditionella fisksorterna hotas både vad gäller fortplantningsmiljö och den vanliga levnadsmiljön. Likaså innebär övergödningsproblemet vid fiske och otrivsel vid fritidsanvändning av naturen. Fiskodlingarna innebär också i övrigt betydande luftförorening. Död fisk förekommer och tas inte alltid bort omedelbart. Olika typer av avfall måste tydligen brännas lokalt.

Yttrande inlämnat av Kjell Danielsson, inkom 04.09.2001

Kjell Danielsson föreslår avslag på fortsatt fiskodling på de stora störningarna för de bosatta runt dessa odlingar, med bl a en ständig lukt av ruttet fisk samt en ständig fetthinna på vattnet av fodret, bullret från verksamheten med automatiska matningar o s v som pågår dygnet runt, eldande av plastemballage trots otaliga tillsägelser med en stickande frätande illaluktande rök som följd vid olämpliga vindar och väldiga kar uppställda med döda ruttna fiskar vid tomtgränsen vilket ibland omöjliggör vistelse där. Dessutom drar odlingarna med sig ett mycket stort antal vitfågel, mestadels trut, vilket effektivt ser till att alla sjöfågelungar överlever i närheten av dessa.

Yttrande inlämnat av Runa, Lena och Ulrika Andersson, inkom 05.09.2001

Runa, Lena och Ulrika Andersson säger bestämt nej till fortsatt fiskodling vid Norrboda och Ängösund. De har en sommarstuga ca 200 m söder om fiskodlingen i Norrboda och på senare år har det märkts en synbar försämring av vattnet i vår vik. Den vilda fisken har minskat avsevärt, näten blir nedsmutsade och den vita sandbotten som fanns tidigare är nu täckt av en tjock matta av alger. Mängden blåstång har minskat avsevärt. Hanteringen av död fisk vid odlingen sköts dåligt. Stora tunnor med död fisk står flera dagar ute på bron i solgasset och sprider en odör av ”skitluk”. Vid nord-nordostlig vind luktar man ibland forell när man badar på att en fet hinna av fett ligger på vattnet. Det finns redan alltför många fiskodlingar på Åland, istället för att utöka borde de minska i både antal och storlek.

Yttrande inlämnat av Jaakko Oskari och Maj-Len Maria Matilda Jakobsson, inkom 06.09.2001

Fiskodlingen måste förses med ett reningsverk som minskar föroreningar och näringsämnen som belastar vatten med algväxtlighet och syrebrist som följd och som miljöprövningsnämnden säkert känner till medför syrebrist att sjöbotten dör och den naturligt levande fisken också dör samt att vattnet blir otjänligt att vistas i. För fiskodlingen måste ställas samma krav för utsläpp som gäller för övriga medborgare och näringsidkare. Jaakko och Maj-Len Jakobsson anför vidare att det är miljöprövningsnämndens skyldighet att inte bevilja fortsatt tillstånd för fiskodlingen om inte fiskodlingen förses med täta bassänger där fisken är och där vattnet som strömmar igenom bassängerna renas till minst den grad som gäller kommunala avlopp. Fiskodlingen medför stora olägenheter även för boende i närheten av fiskodlingen, vid lugnt väder bildas det en fet hinna på vattenytan på flera hundrameters radie från odlingen. En obehaglig lukt sprids beroende på vindriktningen, denna lukt uppkommer från fiskkassarna och dessutom sprids under varma somrardagar en ruttet fiskluk från en tank där man lagrar död fisk. En sopförbränning som finns på kajen medför också olägenheter. Fiskenäten har också de senaste åren blivit mer och mer smutsiga. Fiskodlingen befinner sig också i inloppet till den för föroreningar känsliga Lumparn, där många fiskarter har sin lekplats bland annat gösen. Man kan verkligen ifrågasätta varför fiskodlingarna får fortsätta att släppa ut näringsämnen ohämmat i sjön.

Yttrande inlämnat av Traute och Holger Eriksson, inkom 06.09.2001

Traute och Holger Eriksson motsätter sig på det bestämdaste någon som helst förlängning av tillstånden. På grund av att de omkringliggande vattnen redan är starkt övergödda anser vi att fiskodlingarna med det snaraste borde avvecklas för att vattenkvaliteten i Lumparn samt kringliggande vikar i någon mån skulle kunna förbättras.

Yttrande inlämnat av Birgitta Marita Eriksson, inkom 07.09.2001

Birgitta Eriksson motsätter sig att Ålands Fiskförädling Ab får tillstånd till fortsatt fiskodling vid Ängösund i och med att fiskodlingen enbart innebär negativa påföljder för miljön.

Birgitta Eriksson uppger vidare att vattenområdena vid Ängösund är mycket hårt belastade av näringsutsläpp från fiskodlingen som är belägen där. Näringsutsläppen har pågått hela den tid fiskodlingen har funnits och man har tydligt kunnat observera en allvarlig försämring av vattenkvaliteten under samma tid. Även bottenarna är sjuka och skadade ur ekologisk synvinkel. Hela Ängösundsområdet och även närliggande områden är tydligt drabbade av näringsutsläpp från fiskodlingen. Sundet är djupt och strömt vilket medför att näringsämnen strömmar in till Lumparn. Olägenheter som drabbar de närboende är av flera slag. Näringsämnen gör att algproduktionen har ökat markant. Siktdjupet har försämrats avsevärt under den tid odlingen har funnits. Algmassorna flyter iland och förorsakar luktproblem samt obehag vid rekreation. Strand- och bottenvegetationen har förändrats under den tid fiskodlingen har existerat. Alger som dött faller till botten och täcker denna. Fisknäten är fulla med alger och nästan utan fisk. En illaluktande oljefilm flyter ständigt på vattenytan i Ängösund. I fiskodlingskassarna flyter det död fisk som inte genast tas bort. Under den sista sommaren har även slaktavfall hittats på närliggande stränder. Den döda fisken gör att det uppstår en vedervärdig stank speciellt under den varma årstiden, och dessutom smalas en stor mängd måsfåglar som trutar. Både vattenkvaliteten i sundet och den ofantliga stora måspopulationen förhindrar uppväxt av sjöfågelungar.

Yttrande inlämnat av Magnus Sjöwall och Iren Norell-Sjöwall, inkom 09.09.2001

Magnus Sjöwall och Iren Norell-Sjöwall anför att det enligt deras mening är redan nu för mycket med två fiskodlingar på den korta sträckan Ängösund – Långnäs som belastar stränder, vatten, mark- och stugägare samt turistföretagare i negativ riktning. De anför vidare att de märkt en stor förändring av vattenkvaliteten under de senaste tio åren. De har full förståelse att man inte kan avskaffa alla fiskodlingar, men de anser att en utökning av fiskodlingarna i Norrboda är oacceptabel. De önskar vidare att alla borde sträva till att bibehålla den ”naturliga” fisk som lever/har levt i våra vatten och att belastningen på vår vattenmiljö skulle minska.

Yttrande inlämnat av Sigbritt Fagerström, inkom 09.09.2001

Sigbritt Fagerström önskar framföra att ett förnyat tillstånd för odling av fisk i Ängösund och i Norrboda åt Ålands Fiskförädling Ab förutsätter odling i slutna system med omsorgsfullt omhändertagande av alla avfallsprodukter. Nuvarande verksamhet är inte lämplig invid tätbebyggda stränder.

Yttrande inlämnat av Frej Edsvik m fl (17 underskrifter), inkom 09.09.2001

Frej Edsvik m fl konstaterar sammanfattningsvis att det inte föreligger lagliga förutsättningar för att bevilja fortsatt tillstånd för fiskodling i Norrboda eller Ängösund. Fortsatta odlingstillstånd kan inte beviljas, eftersom detta klart skulle motverka en uthållig utveckling. Odlingen innebär en synnerligen väsentlig olägenhet för undertecknade markägare och om odlingen beviljas fortsatt tillstånd, har samtliga undertecknade markägare skadeståndskrav som de anhåller om att få återkomma till om detta skulle aktualiseras. Det är dock påmännarnas primära utgångspunkt att ett fortsatt odlingstillstånd skulle innebära ett olagligt beslut från Ålands miljöprövningsnämnd.

Yttrande inlämnat av Karl-Runar och Dorothy Karlsson, inkom 09.09.2001

Karl-Runar och Dorothy Karlsson motsätter sig all fortsatt verksamhet inom fiskförädling i Ängösund. Motiveringen till detta beslut är att vattenkvaliteten kraftigt försämrats de senaste åren i Ängösund och dess omedelbara närhet. Ängösund kan räknas som ett livsviktigt sund som kan förse Lumparn med rent vatten. Fiskodlingen medför också sanitära olägenheter, grumligt vatten, ökad växtlighet och illaluktande luft som lång ifrån känns trevligt i vår annars så vackra och fridfulla arkipelag. De hoppas också att de och deras barn och barnbarn skall kunna få bada i ett rent och friskt vatten på deras sommarställe.

Utlåtanden

Miljöprövningsnämnden har begärt utlåtande från Lumparlands kommun, Sjöfartsverket samt Husö biologiska station.

Utlåtande från Sjöfartsverket, skärgårdshavets sjöfartsdistrikt, inkom 14.08.2001

Sjöfartsverket motsätter sig inte ansökan. Nätkassarna bör utmärkas enligt Sjöfartsstyrelsens beslut 04.04.1991. Förtöjning eller förankring av nätkassarna bör ske så, att allmän båt- eller fartygstrafik inte förhindras eller försvåras. Nätkassarna bör placeras så att tillräckligt avstånd lämnas till farleder och möjliga manövreringsområden för fartyg eller båttrafik. Utmärkningen av nätkassarna får inte ske så att fasta eller flytande, belysta eller obelysta sjömärken kan förväxlas med fiskodlingens utmärkning. Kopia av karta eller utdrag ur sjökort där platsen för fiskodlingen framgår bör tillställas sjöfartsdistriktet så fort anläggningen är på plats.

Utlåtande från Lumparlands kommun, inkom 07.09.2001

Av miljöskäl anser kommunstyrelsen i Lumparland att det inte är lämpligt att bevilja Ålands Fiskförädling Ab fortsatt tillstånd för fiskodling i Norrboda, Lumparland.

Utlåtande från Husö biologiska station, inkom 20.11.2001

Husö biologiska station genom Johanna Mattila konstaterar att enligt vattenanalyserna gjorda vid odlingen under sensommaren 1997-1999 är vattenkvaliteten i området god. Fiskodlingens effekter på vattenkvaliteten har varit lindriga. Sensommarvärdena för närhalts- och klorofyll a-halterna har hållits på en relativt stabil nivå under perioden 1993 –2000. Totalkvävemängderna har ökat något under de senaste åren. Siktdjupet har likaså minskat något från åren 1993-1996. Det förekommer dock avsevärda mellanårsvariationer i mätvärden, vilket gör det svårt att dra definitiva slutsatser gällande de rådande trenderna. Tillståndshavaren hävdar i sin ansökan att ”allmänt taget förefaller en viss förbättring ha ägt rum under perioden” (1993 –1999). Mätresultaten stöder dock inte det här påståendet utan snarare tvärtom; havsområdets tillstånd håller sakta på att försämrans.

Det nuvarande tillståndet är 100 000 kg. De tillåtna närsaltmängderna i fodret är högst 1 300 kg fosfor och 9 000 kg kväve. Odlingsmängden har under senaste åren snarare varit ca 105 000 kg (tillväxt) men även 15 % överskridelser från den tillåtna odlingsmängden har förekommit. Foderkoefficienten har i medeltal legat på 1,26 (åren 1995-1999). Den teoretiska belastningen har varit ca 770 kg fosfor och ca 6 050 kg kväve per år, vilket ger en specifik belastning på i medeltal ca 7,4 gr fosfor och ca 57 g kväve per kilo tillväxt. Tillståndshavaren har använt foder som innehåller i medeltal 0,91 % fosfor och 6,7 % kväve.

Enligt de uppställda riktlinjerna, Åtgärdsprogram för skydd av vattnen fram till år 2005 nr 402 från Finlands Miljöcentral, borde landskapet Åland sträva till att minska belastningen från fiskodlingar med 30 % från 1993 års nivåer till år 2005. Enligt riktlinjer uppställda av

landskapsstyrelsen ska man sträva till att minska fosforbelastningen med 30 % och kvävebelastningen med 20 % från 1996 års nivåer till år 2005. Med beaktande av detta borde ej större belastningsmängder av fosfor och kväve tillåtas om målet till år 2005 skall nås.

Tillståndshavaren anhåller samtidigt om ett utökat tillstånd för en annan odlingsenhet, Norrboda, inom samma område. Eftersom båda enheterna påverkar samma vattenområde, borde tillstånden behandlas parallellt så att den sammanlagda belastningen beaktas och skärs ner. Odlingsplatsen har relativt gott vattenutbyte vilket gör att miljöeffekterna i den omedelbara närmiljön förblir relativt små. På grund av de goda strömförhållandena är t ex den s k referenspunkten för Norrboda och Ängösund enheterna påverkad av utsläppen från fiskodlingarna och kan därmed inte anses vara en sann referenspunkt. Trots de ringa direkta effekterna på närmiljön bidrar de närsalter som släpps ut från odlingarna till den allmänna eutrofieringen av Ålands skärgård och kan därför inte försummas. Eftersom fiskodlingsnäringen är den största lokala belastningskällan på Åland, måste belastningen beaktas och i mån av möjlighet skäras ned vid varje enskild enhet.

Förklaring

Ålands Fiskförädling Ab, inkom 07.02.2002, med följande förklaring till yttrandena och utlåtandena. Ålands Fiskförädling Ab:s förklaring innehåller i korthet följande:

Ålands Fiskförädling Ab finner inte att de yttranden och utlåtanden som inkommit, beaktande den information som sökanden anger i ansökan, innehåller sådana tilläggsfakta eller annan information som, med stöd av den åländska miljölagstiftningen som tillståndsprövningen skall baseras på, skulle ge anledning att ändra de i sökandens ansökan framförda yrkandena rörande tillstånd för fortsatt verksamhet vid platsen ifråga.

Ålands Fiskförädling Ab finner på basen av dessa heller inte laga grund för de i yttrandena och utlåtandena framförda yrkanden om att fortsatt tillstånd inte skall beviljas eller att tillstånd bör beviljas i annan utsträckning än vad som anges i ansökan och inte heller grund för ersättningar till berörda mark- och vattenägare. Ålands Fiskförädling Ab yrkar sålunda om att dess yrkanden skall förkastas och att tillstånd beviljas enligt ansökan.

ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND'S AVGÖRANDE

Miljöprövningsnämnden beviljar Ålands Fiskförädling Ab, med stöd av 2, 11 och 24 § landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001) samt 6 kap. 18 § 1 mom. punkt j vattenlagen för landskapet Åland (61/1996) miljötillstånd att avveckla verksamheten av fiskodling i nätkassar i havet vid Ängösund i Lumparlands kommun då verksamheten är placerad enligt karta i bilaga 1. Tillståndet ersätter beslutet från Västra Finlands Vattendomstol, 27/1992/3 Dnr 90213.

Ålands fiskförädlings Ab:s miljötillstånd omfattar följande:

- 1) Tillstånd att odla ca 100 000 kg fisk, inom ramen för nedanstående mängd tillåten fosfor och kväveanvändning, vid platsen enligt karta i bilaga 1 i Ängösund, Lumparlands kommun under en avvecklingsperiod med avsikt att upphöra med vattenföretaget inom i punkt två stipulerad tid.
- 2) Den näringsämnesbelastande odlingsverksamheten skall till sin helhet vara avvecklad inom två år från det datum då detta beslut vunnit laga kraft.

- 3) Nedanstående villkor skall följas under hela den återstående verksamhetstiden.
- 4) Karta över beviljad odlingsplats enligt bilaga 1.

Verksamheten omfattar inte slakt och rensning av fisk vid berörd odlingsplats eftersom Ålands Fiskförädling Ab uppger att all slakt sker i ett för livsmedel godkänt slakteri för fisk i Degerby i Föglö. Därför bedöms inte behandlingen av det avloppsvatten och avfall som uppkommer av denna verksamheten höra till den ansökta fiskodlingsverksamheten och omfattas inte i detta tillstånd.

Svar på yrkanden

Miljöprövningsnämnden avslår yrkandena om ersättning enligt 60 § miljöskydds- och miljötillståndslagen och 7 kap. 4 och 6 § vattenlagen.

Villkor

Tillståndshavaren skall efterfölja stadgandena i vattenlagen och annan berörd lagstiftning samt följande tillståndsvillkor:

Utsläpp i vatten och avlopp

1. Det foder som årligen används vid anläggningen får sammanlagt innehålla högst 1 100 kg fosfor och högst 8 300 kg kväve.
2. Den i havet utsläppta specifika belastningen får inte överskrida 8 g fosfor och 70 g kväve per kilogram producerad fisk. Från och med år 2003 får den specifika belastningen inte överskrida 7 g fosfor och 44 g kväve per kilogram producerad fisk.

De specifika belastningsvärdena beräknas genom att från näringsmängden av det årligen använda fodret subtrahera den mängd näring som bundits i fiskens tillväxt genom att dividera den på detta vis erhållna summan med fiskens årliga tillväxt. Den odlade fisken innehåller 0,4 % fosfor och 2,75 % kväve, enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 1993:10.

3. Tillståndshavaren skall sträva till att minska foderkoefficienten och använda foder med minsta möjliga fosfor- och kväveinnehåll. Man skall även sträva till att under vinterförvaringen utfodra fisken med minsta möjliga mängd foder. Anläggningen skall ständigt sträva till att minska den belastning på vattenområdet som verksamheten ger upphov till samt under den dagliga skötseln noggrant beakta vattenskyddsaspekter.

Avfall och kemikalier

4. Avfallshanteringen vid anläggningen skall följa kommunal renhållningsplan, vilken godkänts av landskapsstyrelsen, och landskapslagen om renhållning (3/1981) samt skötas så att miljöförorening förhindras och sanitär olägenhet inte uppstår.
5. Vid odlingsplatsen vid Ängösund får fisk varken blodstickas, strupskäras, slaktas eller rensas. Fisken skall föras oslaktad från anläggningen eller hanteras i ett slutet system så att inte vattenområdet belastas av utsläpp eller förorenas.
6. All fiskrens, fiskavfall och död fisk skall samlas upp och behandlas genom kompostering på ett av myndigheterna godkänt fält eller föras till en av myndigheterna godkänd anläggning för behandling av animaliskt avfall. Efter den

31.12.2003 skall animaliskt avfall behandlas, komposteras eller återvinnas på ett sådant vis att det inte förorenar miljön enligt krav för att bästa tillgängliga teknik används. En plan för hur avfallet hanteras efter den 31.12.2003 skall inkomma till Ålands landskapsstyrelse och tillstånd vid behov sökas hos Ålands miljöprovsningsnämnd.

7. Vid anläggningen får endast sådana medel och kemikalier användas som är godkända eller tillåtna enligt gällande kemikalielagstiftning eller annan lagstiftning som reglerar dessa. Alla kemikalier som används inom verksamheten skall anmälas till kemikalieövervakningen vid hälsönämnden och tillsynsmyndigheten vid Ålands landskapsstyrelse. Alla kemikalier som lagras i verksamheten skall förvaras skilt inomhus i ett ändamålsenligt och lagenligt märkt och låst skåp eller i ett avskilt märkt och låst utrymme så att de inte riskerar att förorena miljön eller orsaka sanitär olägenhet utöver deras faktiska användningsområden.

Åtgärdsförpliktelser

8. Tillståndshavaren skall hålla fiskodlingsanläggningens konstruktioner och anordningar i sådant skick och förankra dem så att de hålls på de avsedda platserna och inte stör sjötrafiken eller förorsakar det övriga nyttjandet av vattendraget sådan skada som kan undvikas.
9. För att trygga sjötrafiken i anläggningarnas närhet skall konstruktionerna utmärkas på ett av Skärgårdshavets sjöfartsdistrikt godkänt sätt. Kopia av karta eller utdrag ur sjökort där platsen för fiskodlingen framgår skall tillställas sjöfartsdistriktet.

Rapporteringsbestämmelser

10. Vid anläggningarna skall skötseljournal föras på ett av Ålands landskapsstyrelse godkänt sätt. I journalen skall antecknas bland annat uppgifter om mängden använt foder och dess innehåll, leverantör samt företagsmärkning, om de fiskmängder som tillförts anläggningarna och bortförts från dem, fiskens medicinerings och dödlighet, använda kemikalier och nödvändiga uppgifter om anläggningens verksamhet.
11. Journalen skall hållas vid anläggningarna och den bör vid behov uppvisas för myndigheterna. Landskapsstyrelsen skall årligen före utgången av februari tillställas ett årsammandrag på en för detta ändamål uppgjord blankett.
12. Tillståndshavaren skall på begäran uppge för tillsynsmyndigheten nödvändiga uppgifter och utredningar för kontroll av skötseljournalens tillförlitlighet.

Kontroll och övervakning av föroreningar

13. Tillståndshavaren skall på egen bekostnad låta utföra kontroller på fiskodlingens inverkan på vattendraget och på fisket och fiskbestånden på ett av tillsynsmyndigheten godkänt sätt. Kontrollerna kan utföras som samkontroll tillsammans med de andra kontrollskyldiga i området enligt det gemensamma miljökontrollprogrammet för fiskodlingarna på Åland. Ifall tillståndshavaren inte utför kontrollerna inom detta program skall ett förslag till alternativt program lämnas in till tillsynsmyndigheten inom två månader efter det att detta utslag vunnit laga kraft.
14. Om resultaten av observationerna ger anledning därtill kan observationsprogrammet senare ändras på ett sätt som tillståndshavaren och tillsynsmyndigheten kommer överens om. Om tillståndshavaren och tillsynsmyndigheten inte uppnår enighet beträffande observationsprogrammet eller de uppgifter och utredningar som är

nödvändiga för kontrollen av skötseljournalens tillförlitlighet, kan ärendet föras till Ålands miljöprövningsnämnd för avgörande.

15. Resultaten av observationerna skall tillställas tillsynsmyndigheten och till erforderliga delar Lumparlands kommun. Dokument och resultat från observationsprogrammet skall bevaras vid anläggningen och på uppmaning kunna visas för inspektionsmyndigheter och dessutom vid behov ges till sakägarna för påseende.

Övrigt

16. Om fisken i anläggningen konstateras eller misstänks ha en sådan sjukdom som skall bekämpas enligt lagen om djursjukdomar, FFS (55/1980), eller någon annan smittosam sjukdom som inte allmänt förekommer, skall tillståndshavaren underrätta övervakande myndighet och landskapsveterinären i landskapet Åland samt vidta nödvändiga åtgärder.

Om avfall i form av död fisk uppkommer vid bekämpningen av sjukdom skall avfallet antingen komposteras på ett av myndigheterna godkänt fält t.o.m. 31.12.2003 eller föras i ett slutet system till en av myndighet godkänd anläggning för behandling av animaliskt avfall med risk för smitta, så att avfallet inte förorsakar miljöförorening enligt 3 § miljöskydds- och miljötillståndslagen.

Anteckningar skall göras i skötseljournalen om alla förekommande fisksjukdomar och behandlingen av dem samt om använda mediciner och kemikalier.

17. Slakt av fisk skall ske vid den i ansökan angivna platsen eller vid annan av behörig myndighet godkänd slakterianläggning.
18. Fiskodlingsanläggningen bör uppfylla Naturvårdsverkets allmänna råd 1993:10 för externt industribuller, vilket innebär dagtid högst 40 dBA och nattetid högst 35 dBA utanför anläggningen.

Ansvar för verksamheten

19. Tillståndshavaren är själv ansvarig skötare för anläggningen och skall meddela härom till Ålands landskapsstyrelse. Uppgifterna skall uppdateras vid byte av ansvarig person.
20. Tillståndshavaren är ansvarig för skada, men och annan förlust av förmån, som möjligen förorsakas av företaget.

Tillståndets giltighet

21. Detta avvecklingstillstånd är giltigt i två år efter att det vunnit laga kraft, under förutsättning att tillståndshavaren innehar laglig rätt till det för fiskodlingsverksamheten erforderliga vattenområdet.

Beslutsmotivering

Ersättning

Då miljöprövningsnämnden beviljar ett avvecklingstillstånd för fiskodlingen med begränsade utsläppsvillkor som innebär minskning av nuvarande näringsämnesbelastning under avvecklingsperioden, anser miljöprövningsnämnden att verksamheten inte orsakar sådan skada som berättigar till ersättning enligt 60 § miljöskydds- och miljötillståndslagen samt 7 kap. 4 och 6 § vattenlagen.

Allmänna motiveringar

Tillverkning av fiskfoder görs av fisk från världshaven och med tillsatser av fett, proteiner och kolhydrater från växter. För att kunna producera 1 kg odlad fisk krävs fiskmjöl från motsvarande 4 kg fisk från världshaven. Eftersom foderfisken inte tas från Östersjön sker det alltså en tillförsel av näringsämnen till Östersjön via fiskfodret. Att använda fyra gånger större mängd fisk i form av fiskfoder för att producera odlad fisk är därför inte någon hållbar utveckling. Trots att den globala produktionen av fisk i fiskodlingar har fördubblats de senaste 15 åren har det inte minskat trycket på vild fisk och medfört att utfiskningen har minskat. Det har istället visat sig att fiskodlingar ökar risken för utfiskning i världshaven p.g.a. att det går åt många fler kilo vilt fångad fisk till fiskmjöl än vad man sedan får ut i färdig fisk.

Kraven på utsläpp från avloppsanläggningar för vilka krävs miljöprövningsnämndens tillstånd har skärpts genom tillämpningen av vattenlagen och den nya landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd. Miljöprövningsnämnden har ställt krav på 85-95 % fosforreduktion och 50-70 % kvävereduktion i sex kommunala avloppsreningsverk. Ålands landskapsstyrelse uppger i "Utredning över avloppsbehandlingen på Åland och riktlinjer för en förbättrad avloppsbehandling" från oktober 2002 att bl.a. fosforreduktionen skall vara minst 80 % och kvävereduktionen minst 30 %. Inom jordbruket ställs också omfattande krav på utsläpp av både kväve och fosfor. Dessa åtgärder har vidtagits för att minska näringsutsläppet till kustvatten. Kraven på miljöskyddsåtgärder vid fiskodlingar måste därför ställas högt för att inte omintetgöra de åtgärder som har vidtagits vid andra utsläppspunkter. Enligt den uträkning som landskapsstyrelsen har gjort över belastningskällornas andel av totalbelastningen av fosfor och kväve år 2001 bidrar fiskodlingen med 66 % av den totala fosforbelastningen från land och 50 % av kväveutsläppen. Som en jämförelse kan nämnas att jordbruket står för 17 % av fosforutsläppen och 25 % av kväveutsläppen och Mariehamns stads reningsverk, Lotsbroverket står för 2 % av fosforutsläppen och 12 % av kväveutsläppen.

Specificerade motiveringar

Ålands miljöprövningsnämnd har granskat miljötillståndsansökan, yttranden och utlåtanden som anförts i ärendet samt förutsättningarna för beviljande av tillstånd. I avgörandet har miljöprövningsnämnden även i övrigt beaktat vad som bestämts om skydd av allmänna och enskilda intressen. Yttranden och utlåtanden har beaktats vid tillståndets avgörande och nedan i motiveringen.

Miljöprövningsnämnden finner med beaktande av syftet i 1 kap. 1 § vattenlagen och förutsättningarna i 4 kap. 3 § 1 mom. och 4 § vattenlagen, att fiskodlingsverksamheten inte uppfyller kravet på att berört vattenområde används på ett sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Trots att miljötillståndet innehåller stränga villkor för förebyggande av förorening, vilka ges med stöd av 25 och 26 § miljöskydds- och miljötillståndslagen, medför odlingen olägenhet som är av väsentlig betydelse.

Fiskodlingsverksamhet skall i första hand upprätthållas som en skärgårdsnäring på platser där andra verksamheter på grund av få och reducerade verksamhetsförutsättningar kan ge andra övervägande fördelar. Fiskodlingsverksamheten i Ängösund bidrar inte nämnvärt med sysselsättning på befintlig plats i Lumparlands kommun. Företaget har beviljats tillstånd till andra verksamheter, flera odlingar samt ett fiskslakteri, vilka huvudsakligen är utlokaliserade i glesbygd öst och sydöst om fasta Åland.

Nämnden bedömer att belastningen på området har försämrat naturskönheten, trivseln och möjligheterna till rekreation i omgivningen på det vis som avses i vattenlagen om vattenföretags inverkan på enskilda och allmänna intressen. Ett stort antal sakägare har åberopat olägenhet p.g.a. att vattnets användbarhet till andra allmänna och enskilda ändamål

har begränsats. Ängösund är dessutom ett av inloppen till Lumparn som allmänt är känd som en känslig och grund innanhavsvik. Belastningen på Lumparn från omgivande bosättning, mark och verksamheter är redan stor. Lumparlands kommun har även motsatt sig förnyat tillstånd för fiskodlingen. Miljöprövningsnämnden finner därmed att platsen är olämplig för fiskodling.

Ålands miljöprövningsnämnd beslutar att bevilja miljötillstånd endast för avveckling av den vattenfarliga verksamheten eftersom skadan trots försiktighetsmått överstiger nyttan och förutsättningarna för att bevilja ett fortsatt tillstånd därmed inte anses uppfyllda.

Miljöprövningsnämnden gör dock bedömningen att verksamheten kan tillåtas fortsätta under en avvecklingstid av företagspraktiska och ekonomiska skäl.

Trots en viss nedskärning av belastningen under avvecklingsperioden kommer företaget att kunna odla samma mängd fisk som tidigare p.g.a. bättre utfodringsteknik, bättre foder samt därmed lägre foderfaktor. Enligt riktlinjer för fiskodlingsverksamhet på Åländska vatten ska produktionsnivåerna vara sådana att belastningen på vattenmiljön reduceras till år 2005, för fosfor med 30 % och kväve med 20 % från 1996 års nivåer. Med belastning menas här det givna fodrets innehåll av näringsämnen minus det som tas upp i fisken. Jämfört med villkor givna av Västra Finlands vattendomstol kommer villkor från detta beslut innebära att den teoretiska belastningen av näringsämnen på vattenmiljön minskar med 16 % fosfor och 8 % kväve. Den odlade fisken antas innehålla 0,4 % fosfor och 2,75 % kväve enligt Naturvårdsverkets allmänna råd 1993:10. Belastningen i teorin innebär att resten av fodrets totala fosforhalt 0,9 % och fodrets totala kvävehalt 6,9 % kommer att hamna orenat ut i vårt vatten.

Tabell 2: Kalkylerad teoretisk belastning.

	Fosfor kg/år	Kväve kg/år
Belastning enl. tillstånd 1992	819	6 011
Verklig belastning (2000/2001)	800	6 490
Ny tillåten belastning 2002	693	5 543

Miljöprövningsnämnden anser totalt sett att odlingen ger ökad näringsämnesbelastning på vattenområdet så att vattenmiljön försämras och att nyttan inte klart överstiger skadan med verksamheten. Endast en nedskärning av verksamheten räcker inte till för att stoppa den negativa förändringen av vattenmiljön och minska inverkan på enskilda och allmänna intressen till den grad som förutsätts för givande av ett fortsatt men begränsat tillstånd. Härvid finner miljöprövningsnämnden inte någon grund för fortsatt tillstånd efter en ettårig avvecklingsperiod.

Tillämpade lagrum

Landskapslag om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001) 2, 3, 5, 8, 11, 24, 25- 26 §§ och 60 §.

Vattenlag för landskapet Åland (61/1996) 1 kap.1 §, 4 kap. 1, 3 § 1 mom., 4 och 6 §, 7 § 1 mom., 6 kap. 4 §, 18 § 1 mom. punkt j och 28-29 §§, 7 kap. 4, 6, 8 §.

Landskapsförordning om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) 5 §. Landskapslagen om renhållning (3/1981).

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs en avgift på 134,55 euro.

Kungörelse av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden med mottagningsbevis. Beslutet kungörs på Lumparlands kommuns och Ålands landskapsstyrelsens anslagstavlor och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på kommunkansliet och på landskapsstyrelsens registratorskontor. Beslutet finns även tillgängligt på Ålands miljöprövningsnämnds hemsida www.mpn.aland.fi. Alla kända sakägare delges kännedom om beslutet per brev. I kungörelsen framgår att sakägare kan anföra besvär över lagligheten av beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.

Bilagor

1. Karta över fiskodlingens placering.
2. Besvärsanvisning.

Sigurd Lindvall
Ordförande

Maria Carlsson-Lönngrén
Miljöhandläggare